

1 Ιουλίου, 1991

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

CONCRETE MIX LIMITED,

Εφεσείοντες,

v.

ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινική Έφεση Αρ. 5388).

*Ποινική Δικονομία — Ο περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος, Κεφ. 155
άρθρα 27 και 32 (1) — Κατάσχεση και κράτηση μηχανοκινήτων
οχημάτων.*

*Αίτηση για αποδέσμευση των κατασχεθέντων οχημάτων — Η εξουσία
του Δικαστηρίου για αποδέσμευση συναρτάται βάσει του άρθρου
32 (3) του νόμου με την ποινική δίωξη των κατηγορουμένων.*

*Λέξεις και φράσεις — "Criminal Proceedings" (ποινικά μέτρα) στις
διατάξεις του άρθρου 32 (3) του νόμου.*

5

*Λέξεις και φράσεις "charged" (κατηγορείται) στις δύο παραγράφους
του άρθρου 32 (3) του νόμου.*

Την 13/11/90 η αστυνομία μέσα στα πλαίσια διερεύνησης εγκλη-
μάτων αναφορικά με συνωμοσία, πλαστογραφία, κυκλοφορία
πλαστού εγγράφου και εξασφάλιση πιστοποιητικού εγγραφής μη-
χανοκινήτων οχημάτων με ψευδή στοιχεία, κατέσχε κατά την εκτέ-
λεση εντάλματος έρευνας βάσει του άρθρου 27 του νόμου επτά μη-
χανοκίνητα οχήματα που ανήκαν στους εφεσείοντες.

10

Την 14/11/90 το Δικαστήριο διάταξε την κράτηση των κατασχε-
θέντων οχημάτων από τις αστυνομικές αρχές βάσει του άρθρου 32
(1) του νόμου, μέχρι την αποπεράτωση των αστυνομικών ερευνών
και την ποινική δίωξη των ιδιοκτητών σε σχέση με τις έρευνες
αυτές.

15

Στις 15/11/90 υποβλήθηκε αίτηση εκ μέρους των ιδιοκτητών για
αποδέσμευση των οχημάτων η οποία απορρίφθηκε. Στις 8/12/90
υποβλήθηκε άλλη αίτηση για τον ίδιο σκοπό που βασιζόταν στην
πρόοδο των ανακρίσεων και στην ευχέρεια προσαγωγής δευτερεύ-
ουσας μαρτυρίας σε σχέση με τα κατασχεθέντα αντικείμενα.
(chattels).

20

25

Το πρωτόδικο Δικαστήριο απέρριψε και την αίτηση αυτή κρίνοντας ότι η φύλαξη των οχημάτων ήταν αναγκαία για ολοκλήρωση της διεξαγομένης έρευνας και για πιθανή μελλοντική ποινική διαδικασία.

5

10

Με την έφεσή τους οι εφεσείοντες προσέβαλαν την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου και την απόλξη της σε απόρριψη της αίτησης, και εισηγήθηκαν ότι η πρόοδος των ανακρίσεων και η ευχέρεια προσαγωγής δευτερεύουσας μαρτυρίας καθιστούσε την περαιτέρω κράτηση των κατασχεθέντων οχημάτων περιττή. Εξ άλλου επεσήμαναν ότι η προσαγωγή δευτερεύουσας μαρτυρίας (secondary evidence) είναι πάντα δυνατή αναφορικά με τα στοιχεία αντικειμένων ενόψει της εξασθένησης του κανόνα για προσαγωγή της καλύτερης δυνατής μαρτυρίας (best evidence rule).

15

Αντίθετα οι εφεσίβλητοι υποστήριξαν την εγκυρότητα της απόφασης επ' όσον ήταν αποτέλεσμα άσκησης της διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου μέσα στα πλαίσια του άρθρου 32 (3) του νόμου και εισηγήθηκαν επίσης ότι τα ευρήματα γεγονότων του πρωτόδικου Δικαστηρίου αναφορικά με την αναγκαιότητα κράτησης των αντικειμένων ήταν δεσμευτικά για το Εφετείο.

Το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε την έφεση και αποφάνθηκε ότι:

20

1) Είναι η πρώτη φορά που καλείται το Εφετείο να ερμηνεύσει τις διατάξεις του άρθρου 32 (3) του νόμου και να καθορίσει το πλαίσιο εφαρμογής τους.

25

2) Το άρθρο 32 (3) αποτελεί μέρος των διατάξεων που αφορούν κατάσχεση και κράτηση αντικειμένων για ανακριτικούς σκοπούς.

30

Το άρθρο 27 προνοεί κατάσχεση αντικειμένων κατά την εκτέλεση εντάλματος έρευνας μέχρι την παρουσίασή τους ενώπιον Δικαστηρίου το συντομότερο δυνατόν δηλαδή στο προκαταρκτικό στάδιο της έρευνας

Το άρθρο 32 (1) παρέχει διακριτική ευχέρεια στο Δικαστήριο να διατάξει κράτηση και φύλαξη των αντικειμένων μετά την κατάσχεσή τους μέχρι την αποπεράτωση της ποινικής διαδικασίας.

35

Το άρθρο 32 (3) παρέχει εξουσία για αποδέσμευση των κατασχεθέντων αντικειμένων μετά την προσαγωγή του υπόπτου στο Δικαστήριο και την πρόσαψη κατηγορίας εναντίον του, νοουμένου ότι η περαιτέρω κράτηση των αντικειμένων αυτών δεν απαιτείται για σκοπούς εγρεθείσης ποινικής δίωξης.

3) Η ερμηνεία των προνοιών του άρθρου 32 (3) του νόμου η οποία υιοθετήθηκε στην απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου είναι επιβεβλημένη τόσο από το λεκτικό των διατάξεων του αρ-

θρου 32 (3) όσο και από την ταξινόμησή του στο πλαίσιο των σχετικών διατάξεων του Κεφ. 155.

4) Στην παρούσα υπόθεση το διάταγμα κράτησης και φύλαξης των κατασχθέντων αντικειμένων ίσχυε στις 8/12/90 όταν οι εφεσείοντες υπέβαλαν βάσει του άρθρου 32 (3) αίτηση για αποδέσμευσή τους. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε πριν την πραγματοποίηση ποινικής δίωξης εναντίον των κατηγορουμένων όταν δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις που νομιμοποιούσαν τους εφεσείοντες να επικαλεσθούν τις πρόνοιες του άρθρου 32 (3) για να εξασφαλίσουν το αιτούμενο διάταγμα.

5

10

Το Δικαστήριο ανέφερε παρεπιμπτόντως χωρίς να αποφασίσει οριστικά το θέμα εφόσο δεν εγείρετο προς απόφαση ότι διάταγμα που εκδίδεται βάσει του άρθρου 32 (1) του νόμου μπορεί να εφεσβληθεί για τους ίδιους λόγους που χωρεί έφεση εναντίον διατάγματος προσωποκράτησης και μπορεί επίσης να αναθεωρηθεί αν συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις, βάσει των προνομιακών ενταλμάτων.

15

Η έφεση απορρίπτεται. Η πρωτόδικη απόφαση επικυρώνεται για λόγους άλλους από εκείνους που αναφέρονται σ' αυτή.

20

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Hockin v Ahlquist Brothers Ltd [1943] 2 All E.R. 722;

Miller v Howl [1969] 3 All E.R. 451;

Rodosthenous and another v The Police, 1961 C.L.R. 50;

Moustakas v The Police, 1961 C.L.R. 50;

25

Stamataris and another v The Police (1983) 2 C.L.R. 197;

Papacleonoulou and another v The Police (1974) 2 C.L.R. 55.

Έφεση .

Έφεση εναντίον της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Αρέστης, Ε.Δ.) στην Αίτηση Αρ. 4/90 με την οποία διατάχθηκε η συνέχιση κράτησης επτά μηχανοκινήτων οχημάτων τα οποία κατασχέθηκαν από την Αστυνομία κατά την εκτέλεση εντάλματος ερεύνης που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 27 του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, Κεφ. 155.

30

35

Χρ. Τριανταφυλλίδης με Χ. Αρτέμη, για τους εφεσεϊόντες.

Λ. Δημητριάδου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για την εφεσίβλητη.

- 5 ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

10 ΠΙΚΗΣ, Δ. :Οι εφεσεϊόντες είναι οι ιδιοκτήτες επτά μηχανοκίνητων οχημάτων τα οποία κατασχέθηκαν από την αστυνομία στις 13/11/90 κατά την εκτέλεση εντάλματος έρευνας που εκδόθηκε βάσει του άρθρ. 27 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου (ο νόμος) - Κεφ. 155. Την επαύριο, στις 14/11/90, τα κατασχεθέντα αντικείμενα τέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 32 του νόμου, προς εξέταση της αναγκαιότητας κράτησής τους για τους σκοπούς των ανακρίσεων σε συνδυασμό με την προοπτική μελλοντικής ποινικής διαδικασίας. Το Δικαστήριο διάταξε την κράτησή τους από τις αστυνομικές Αρχές. Παρόλο που δεν έχουμε ενώπιόν μας το σχετικό διάταγμα του Δικαστηρίου, εύλογα μπορεί να υποτεθεί από την αναφορά που γίνεται στο περιεχόμενό του στην πρωτόδικη απόφαση, ότι διατάχθηκε κράτηση των οχημάτων μέχρι την αποπεράτωση των αστυνομικών ερευνών, και σε συνάφεια με αυτές, την ποινική δίωξη των ιδιοκτητών. Την επομένη, στις 15/11/90, υποβλήθηκε αίτηση από 15 τους ιδιοκτήτες για την αποδέσμευση των αυτοκινήτων από την αστυνομική κράτηση, η οποία απορρίφθηκε στις 4/12/90. Στο μεταξύ ανακλήθηκε η άδεια εγγραφής και κυκλοφορίας των οχημάτων, γεγονός που καθιστούσε τη χρήση και κυκλοφορία τους αδύνατη.

30 Στις 8/12/90 υποβλήθηκε δεύτερη αίτηση για την αποδέσμευση των οχημάτων από την αστυνομική φύλαξη. Η πρόοδος των ανακρίσεων και η ευχέρεια προσαγωγής δευτερεύουσας μαρτυρίας (secondary evidence), σε σχέση με τα στοιχεία και το περιεχόμενο των κατασχεθέντων αντικειμένων (chattels), αποτέλεσε το βάθρο και το έρεισμα για 35 τη νέα αίτηση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η φύλαξη των οχημάτων από την αστυνομία ήταν αναγκαία, τόσο για τους σκοπούς της διεξαγόμενης έρευνας η οποία δεν είχε ολοκληρωθεί, όσο και για σκοπούς προσαγωγής τους ως μαρτυρίας σε πιθανή μελλοντική ποινική διαδικασία. Τα εγκλήματα, τη διάπραξη των οποίων διερευνούσε η αστυνομία, ήταν τα ακόλουθα :-

5

"α. Συνωμοσία επιτυχίας νομίμου σκοπού διά παρανόμων μέσων

"β. πλαστογραφία

"γ. κυκλοφορία πλαστού εγγράφου

10

"δ. εξασφάλιση πιστοποιητικού εγγραφής μηχανοκίνητων οχημάτων με ψευδή στοιχεία."

Με την έφεση προσβάλλεται η άσκηση της διακριτικής ευχέρειας με την οποία, όπως εισηγήθηκε ο δικηγόρος των εφεσεϊόντων, περιβάλλεται το Δικαστήριο, και η απόληξη της σε απόρριψη της αίτησης.

15

Οι εφεσεϊόντες εισηγήθηκαν ότι η πρόοδος των ανακρίσεων, καθώς και η συλλογή και καταγραφή των στοιχείων των μηχανοκίνητων οχημάτων, σε συνδυασμό με την ευχέρεια προσαγωγής δευτερεύουσας μαρτυρίας σε σχέση με αυτά, καθιστούσαν την περαιτέρω κράτηση των οχημάτων, για ανακριτικούς ή αποδεικτικούς σκοπούς, περιττή. Ανάλογη εισηγήση υποβλήθηκε και στο πρωτόδικο Δικαστήριο χωρίς επιτυχία. Η θέση των εφεσεϊόντων είναι ότι πρέπει να διασφαλίζεται ένα παραδεκτό ισοζύγιο μεταξύ του δημόσιου συμφέροντος στην αποτελεσματικότητα του ανακριτικού έργου, αφενός, και του δικαιώματος της ατομικής ιδιοκτησίας, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 23, αφετέρου. Όσο προχωρούν οι ανακρίσεις η πλάστιγγα κλίνει υπέρ του ιδιοκτήτη, ισορροπία η οποία διασαλεύθηκε με την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου στην προκείμενη υπόθεση, όπως υπέβαλε ο δικηγόρος των εφεσεϊόντων. Εξάλλου, επεσήμανε ότι ο

20

25

30

5 κανόνας για την προσαγωγή της καλύτερης δυνατής μαρτυρίας (best evidence rule) έχει εξασθενήσει σε βαθμό που να είναι πάντα παραδεκτή η προσαγωγή δευτερεύουσας μαρτυρίας αναφορικά με τα στοιχεία αντικειμένων (chattels), όπως καταδεικνύεται και από δυο αγγλικές αποφάσεις στις οποίες έκαμε αναφορά, (βλ. *Hockin v. Ahlquist Brothers Ltd* [1943] 2 All E.R. 722, 724 και *Miller v. Howl* [1969] 3 All E.R. 451, 454) και γίνεται δεκτό από το Σύγγραμμα ARCHBOLD (βλ. ARCHBOLD, 41η Έκδοση, Παράγραφοι 4-260, 4-261, 4-267).

15 Η δικηγόρος των εφεσιβλήτων υποστήριξε την πρωτόδικη απόφαση ως έγκυρη άσκηση της διακριτικής ευχέρειας που παρέχεται στο Επαρχιακό Δικαστήριο από το άρθρο 32(3) του νόμου. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αίτηση για την αποδέσμευση των οχημάτων εδράζεται στις διατάξεις των άρθρων 27 και 32 του νόμου. Εφόσο η διακριτική ευχέρεια ασκείται μέσα στα πλαίσια που προσδιορίζει ο νόμος, η ευχέρεια επέμβασης του Εφετείου με το αποτέλεσμα της είναι πολύ περιορισμένη και, εν πάση περιπτώσει, 20 αποκλείεται η υποκατάσταση της κρίσης του πρωτόδικου Δικαστηρίου με εκείνη του Εφετείου (βλ. μεταξύ άλλων, *Lefkios Christodoulou Rodosthenous v. The Police*, 1961, 2 C.L.R. 50 *Andreas Christodoulou Moustakas v. The Police*, 1961 C.L.R. 50, 52. *Stamataris and another v. The Police* 25 (1983) 2 C.L.R. 197, 211. *Yiannakis Papacleonoulou and another v The Police* (1974) 2 C.L.R. 55, 56). Δεσμευτικά για το Εφετείο είναι επίσης, όπως εισηγήθηκε, και τα ευρήματα γεγονότων αναφορικά με την αναγκαιότητα της κράτησης των αντικειμένων για τους σκοπούς των ανακρίσεων. 25 ων.

30 Είναι η πρώτη φορά, απ' ό,τι μας πληροφορήσαν και οι δυο δικηγόροι, και απ' ό,τι είμαστε σε θέση να διαπιστώσουμε, που το Εφετείο καλείται να ερμηνεύσει τις διατάξεις του άρθρ. 32(3) του νόμου και να καθορίσει το πλαίσιο εφαρμογής τους. Η διερεύνηση του θέματος μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αίτηση της 8/12/90 για αποδέσμευση των οχημάτων από την αστυνομική κράτηση βασίζεται σε ακροσφαλές βάθρο, και, κατά συνέπεια, κρίνεται εκ προοι-

μίου καταδικασμένη σε αποτυχία.

Το άρθρο 32(3) του νόμου αποτελεί τμήμα των διατάξεων της ποινικής δικονομίας που διέπουν και ρυθμίζουν την κατάσχεση αντικειμένων για τους σκοπούς των αστυνομικών ανακρίσεων, και την προσαγωγή τους ως μαρτυρία σε ποινική δίκη. 5

Οι διατάξεις που αφορούν την κατάσχεση και κράτηση αντικειμένων (για ανακριτικούς και αποδεικτικούς σκοπούς) είναι ταξινομημένες με χρονολογική σειρά η οποία αντανακλά τα τρία ξεχωριστά στάδια που οριοθετούνται και ρυθμίζονται από το νόμο. Το άρθρο 27 διέπει την εξουσία για την κατάσχεση αντικειμένων. Αυτά μπορεί να κατασχεθούν κατά την εκτέλεση εντάλματος ερεύνης εφόσο η εξέτασή τους κρίνεται αναγκαία για τους σκοπούς της αστυνομικής έρευνας. Η κατάσχεση αντικειμένου, βάσει του άρθρ. 27, παρέχει μόνο περιορισμένο δικαίωμα κράτησης, μέχρι την παρουσίασή του, το συντομότερο δυνατό, ενώπιον του Δικαστηρίου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 32(1) του νόμου. Κριτής της αναγκαιότητας της περαιτέρω κράτησης του αντικειμένου για τους σκοπούς των ανακρίσεων και μελλοντικής ποινικής διαδικασίας, είναι το Δικαστήριο. Οι πρόνοιες του άρθρ. 32(1) παρέχουν διακριτική ευχέρεια στο Δικαστήριο να διατάξει την κράτηση και φύλαξη κατασχεθέντος αντικειμένου από τις αστυνομικές Αρχές μέχρι και την αποπεράτωση ποινικής διαδικασίας η οποία ήθελε προκύψει από τις αστυνομικές έρευνες. 10
15
20
25

Είμαστε της γνώμης, χωρίς να αποφασίζουμε οριστικά το θέμα εφόσο δεν εγείρεται προς απόφαση, ότι διάταγμα που εκδίδεται βάσει του άρθρ. 32(1) μπορεί να εφεσιβληθεί για τους ίδιους λόγους που χωρεί έφεση εναντίον διατάγματος προσωποκράτησης. Και όπως κάθε άλλη δικαστική διαταγή, μπορεί επίσης να αναθεωρηθεί βάσει των προνομιακών ενταλμάτων αν συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις. 30
35

Οι διατάξεις του άρθρ. 32(1) παρέχουν εξουσία στο Δι-

5 καστήριο να διατάξει την κράτηση και φύλαξη αντικειμένων από τις αστυνομικές Αρχές, που κατασχέθηκαν βάσει του άρθρ. 27 για καθορισμένο χρονικό διάστημα ή μέχρι την αποπεράτωση ποινικής διαδικασίας η οποία ήθελε

10 προκρίνει από τις ανακρίσεις. Η εξουσία η οποία παρέχεται από το άρθρο 32(3) για αποδέσμευση των αντικειμένων από την αστυνομική φύλαξη, συναρτάται άμεσα με την προσαγωγή του υπόπτου στο Δικαστήριο με τη διατύπωση κατηγορίας εναντίον του. Η πρόσαψη κατηγορίας

15 οριοθετεί το τρίτο στάδιο της διαδικασίας για την κράτηση κατασχεθέντων αντικειμένων. Το εδάφιο 3 του άρθρ. 32 του νόμου, παρέχει εξουσία για επιστροφή του αντικειμένου στον κάτοχο ή ιδιοκτήτη του, νοουμένου ότι η κράτηση και φύλαξή του δεν απαιτείται για τους σκοπούς της

15 εγρεθείσας ποινικής δίωξης.

Η ερμηνεία των προνοιών του άρθρ. 32(3), η οποία υιοθετείται σ' αυτή την απόφαση, επιβάλλεται τόσο από το λεκτικό των διατάξεων του άρθρ. 32(3), όσο και από την ταξινόμησή του στο πλαίσιο των σχετικών διατάξεων του

20 Κεφ. 155. Η έννοια του όρου "criminal proceedings" (ποινικά μέτρα) προσδιορίζεται από τις διατάξεις του άρθρ. 2 του νόμου και περιλαμβάνει μόνο την κατηγορία ενώπιον του δικαστηρίου και τη διαδικασία που ακολουθεί. Επομένως, συναρτάται η εξουσία που παρέχεται με την πρόσαψη

25 κατηγορίας ενώπιον του δικαστηρίου. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από τις διατάξεις των παραγράφων (α) και (β) του εδαφίου 3 του άρθρ. 32 με την αναφορά που γίνεται στον κατηγορούμενο. Ο όρος "charged" (κατηγορείται), που απαντάται στις δυο αυτές παραγράφους

30 του άρθρ. 32(3), αναφέρεται αποκλειστικά σε πρόσωπο εναντίον του οποίου έχει προσαφθεί κατηγορία επί δικαστηρίω σύμφωνα με την ερμηνεία που αποδίδεται στον όρο "charge" στο άρθρο 2 του Κεφ. 155.

35 Προς την ερμηνεία του άρθρ. 32(3) που οριοθετεί η ορολογία του, συγκλίνει και η ταξινόμηση, στο πλαίσιο του Κεφ. 155, των διατάξεων που διέπουν την κατάσχεση και κράτηση αντικειμένων για τους σκοπούς των ανακρίσεων και της δίκης - άρθρα 27, 32(1) και 32(3) - καθώς και

η σκοπιά των προνοιών κάθε μιας από αυτές τις νομοθετικές διατάξεις. Το άρθρο 27 διέπει και καθορίζει την κατάσταση αντικειμένων στο προκαταρκτικό στάδιο της έρευνας, το άρθρο 32(1) την κράτηση και φύλαξή τους από τις αστυνομικές Αρχές μετά την κατάσχεσή τους, και το άρθρο 32(3) την αποδέσμευσή τους μετά την πρόσαψη κατηγορίας επί δικαστηρίου εάν η περαιτέρω κράτησή τους δεν απαιτείται για τους σκοπούς εγερθείσας ποινικής δίωξης.

Προκύπτει από την πιο πάνω ανάλυση, ότι η αίτηση των εφεσειόντων, που αποτέλεσε το επίδικο θέμα της πρωτόδικης απόφασης, εδραζόταν σε ακροσφαλές βάθρο. Όπως έχουμε εξηγήσει, η κράτηση και φύλαξη των αντικειμένων μέχρι την αποπεράτωση των ανακρίσεων, και ενδεχομένως μέχρι την αποπεράτωση μελλοντικής ποινικής διαδικασίας, διατάχθηκε στις 14/11/90. Το διάταγμα εκείνο ίσχυε στις 8/12/90 όταν υποβλήθηκε η αίτηση για αποδέσμευσή τους χωρίς να είχαν προκύψει οι προϋποθέσεις που θα νομιμοποιούσαν τους εφεσείοντες να επικαλεσθούν τις πρόνοιες του άρθρ. 32(3), δηλαδή ποινική δίωξη των κατηγορουμένων.

Αναπόφευκτα η έφεση πρέπει να απορριφθεί και η πρωτόδικη απόφαση να επικυρωθεί αλλά για λόγους άλλους από εκείνους που αναφέρονται σ' αυτή.

Η έφεση απορρίπτεται.